

Tolerantlığın Azərbaycan modeli

Azərbaycan dözümlülük mədəniyyətinin formalaşdığı ərazi və tolerantlığın beşiyidir. Bu həm də onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanda min illər öncə formalaşmış tolerantlıq ənənələri zaman keçdikcə yeni xüsusiyyətlər qazanmışdır.

Ölkəmizdə dövlət-din münasibətlərinin tənzimlənməsi, dini sahədə sabitliyə nail olunması, konfessiyalar arasında dözümlülük mühitinin dövlət səviyyəsində qorunub saxlanılması məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə qayıdıxından sonra tolerantlıq mühiti dövlət-din konsepsiyasına uyğun olaraq daha da möhkəmlənmiş, dövlət siyasətinin prioritet istiqamətinə çevrilmişdir. Tarixən dinlərin və mədəniyyətlərin qovşağı olmuş Azərbaycan bu gün də eyni funksiyanı uğurla yerinə yetirir. Hazırda Azərbaycan əhalisinin tərkibi həm etnik, həm də dini baxımından zəngindir. Müxtəlif dinlərin və dini fəlsəfi cərəyanların yayıldığı Azərbaycanda bütün tarixi dövrlərdə etnik və dini icmalar arasında möhkəm dözümlülük əlaqələri formalaşmış, milli, irqi və dini zəmində heç bir ayrı-seçkilik faktı qeydə alınmamışdır.

Ötən əsrin sonlarında sovetlər birliyi süquta uğradıqdan sonra respublikamızda yaşayan bütün azsaylı xalqların nümayəndələri, müxtəlif millətdən olan vətəndaşlarımız Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda vuruşmuşdur. Bu yolda canından keçmiş vətəndaşlarımızın uyuduqları Şəhidlər xiyabanı bu gün bizim tək-cə and yerimiz yox, həm də qardaşlığımızın və tolerantlığımızın simvoludur.

Ölkəmizdə tolerantlığın daha da inkişaf etdirilməsi üçün hüquqi baza yaradılmışdır. Vətəndaşlarımızın vicdan azadlığı hüququ birbaşa Konstitusiyamızda, geniş şəkildə isə "Dini etiqad azadlığı haqqında" qanunda təsbit olunmuşdur.

Bu gün Azərbaycanda yalnız kilsə və sinaqoqlar deyil, eyni zamanda bir çox xristian, yəhudi dini tədris müəssisəsi sərbəst, heç bir maneə olmadan fəaliyyət göstərir və onlara dövlət tərəfindən lazımi dəstək verilir. Çünki dinlərə və dini fəlsəfi cərəyanlara münasibətdə tolerantlığı ilə seçilən Azərbaycan xalqı bu spesifik keyfiyyətinə görə nəinki Şərqdə, hətta bütün dünyada fərqlənmiş və bu gün də fərqlənməkdədir.

Ölkəmizdə fəaliyyət göstərən konfessiyaların dini bayramlarında və əlamətdar günlərində müsəlmanlara, xristianlara və yəhudilərə təbriklər göndərilir, tolerantlıq mühitinin daha da möhkəmləndirilməsi üçün dövlət səviyyəsində tədbirlər keçirilir. Böyük tarixə malik dini məbədlərimizin bərpası və xalqımızın istifadəsinə verilməsi sahəsində ardıcıl işlər aparılır.

Eyni zamanda Azərbaycan hökuməti tolerantlıq, multikulturalizm, dinlər və mədəniyyətlərarası dialoq sahəsində müxtəlif tərəflərin bir araya gəlməsi istiqamətində kifayət qədər işlər görüb. Ölkəmiz son on ildə bu sahədə onlarca beynəlxalq və regional konfransa, forum və simpoziumlara evsahibliyi edib. Bir neçə il öncə Bakıda "2017 - İslam Həmrəyliyi İli: Dinlər və mədəniyyətlərarası dialoq" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda xüsusi vurğulanmışdır: "Bu gün Qərbdə tolerantlıq ənənələrinin təbliğini və yayılmasını əhəmiyyətsiz hesab edənlər də var. Lakin tolerantlıq hüquqi dövlətin yox, mədəni və mənəvi cəhətdən inkişaf etmiş cəmiyyətin məhsuludur. Bu gün Azərbaycanı və azərbaycanlıları fərqləndirən xüsusiyyət də məhz budur".

Qürur doğuran odur ki, hazırda beynəlxalq aləmdə tolerantlığın Azərbaycan xalqının spesifik keyfiyyəti olduğu, az qala bütün dünyanın qəbul etdiyi və məmnunluq duyduğu həqiqətdir.

*Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"*